

Green Deal

011. SPORTDOMEINEN

XX/11/2021

Tekstversie 25/10/2021

Onder voorbehoud finale goedkeuring

David Nassen | projectcoördinatie Green Deal Sportdomeinen
0473/459863 | david.nassen@ideaconsult.be

Initiatiefnemers

SPORT.
VLAANDEREN

 VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

 Netwerk
Lokaal
Sportbeleid

 VLAAMSE
SPORTFEDERATIE

LOGO'S ALLE DEELNEMENDE PARTNERS

Per level van deelname weergegeven

Co-Creators

Delers

Supporters

Inleiding

Functionele, goed onderhouden en veilige sportinfrastructuur of ruimte is een cruciale factor om de Vlaming te laten sporten. Omdat ook onze volgende generaties het recht hebben om in een gezonde en welvarende wereld te kunnen leven én sporten moeten we rekening houden met de milieu-impact, de grondstoffenbehoefte en het ruimtegebruik dat samenhangt met de beoogde welvaart en groei op vlak van sportbeoefening en de nodige ruimte om te sporten.

Ruimte om te sporten voor toekomstige generaties

Periodes met weinig of plotse grote hoeveelheden neerslag of lange periodes met hogere temperaturen hebben grote impact op de kwaliteit en bespeelbaarheid van buitensportterreinen, de **bodemkwaliteit** en het **waterbeheer**. Daarnaast is er de regelgeving omtrent duurzaam gebruik van **pesticiden**, met de wenselijkheid om op sportterreinen en rondom het gebruik te reduceren; en het stijgend bewustzijn van het belang van een **biodiverse omgeving**.

Het ontwerp, de aanleg en onderhoud van buitensportterreinen vergt van professionals en vele vrijwilligers kennis en vakmanschap, dewelke door bovenstaande uitdagingen bovendien steeds complexer worden. Innovatie, het ontwikkelen van nieuwe methodes en technieken en het blijven voorzien in de basisvoorwaarden van infrastructuur afgestemd op de specificiteit van diverse sporttakken zijn dus noodzakelijk.

Samenwerking en vakmanschap op het terrein

Samenwerking en kennisuitwisseling tussen diverse betrokken actoren zijn belangrijke succesfactoren voor innovatie en een toekomstgericht aanpak.

De Green Deals van de Vlaamse overheid bieden bedrijven, burgers en civiele organisaties een laagdrempelig kader om samen met overheden en kennisinstellingen te werken aan de realisatie van projecten met een maatschappelijke meerwaarde. Initiatieven en actie op het werkveld staan daarbij aan de basis. Hindernissen waar initiatiefnemers tegen aanlopen kunnen worden aangepakt op Vlaams niveau, waardevolle acties kunnen worden gefaciliteerd en versneld. Ontwikkelde kennis en ervaringen worden hierbij publiek gedeeld, zodat iedereen kan leren en er van gebruik kan maken.

Met de Green Deal Sportdomeinen gaan we aan de slag.

Green Deal 011. Sportdomeinen

Artikel 1. Opsomming alle deelnemende partijen

VLAAMSE OVERHEID

1. Minister Ben Weyts Vlaams minister van Onderwijs & Vorming, Sport, Vlaamse Rand en Dierenwelzijn, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
2. Minister Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, handelend binnen haar hoedanigheid en haar bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;

hierna 'De Vlaamse overheid' genoemd

INITIATIEFNEMERS

3. Sport Vlaanderen, vertegenwoordigd door dhr. Philippe Paquay in zijn functie van secretaris-generaal; hierna te noemen als Sport Vlaanderen;
4. Vlaamse Milieumaatschappij, vertegenwoordigd door dhr. Bernard De Potter in zijn/haar functie van Administrateur Generaal; hierna te noemen als VMM;
5. Netwerk Lokaal Sportbeleid, vertegenwoordigd door mevr. Cindy Winters in haar functie van voorzitter; hierna te noemen als Netwerk Lokaal Sportbeleid;
6. Vlaamse Sportfederatie (VSF), vertegenwoordigd door dhr. Koen Umans in zijn functie van voorzitter; hierna te noemen als VSF;

hierna 'de initiatiefnemers' genoemd

DEELNEMENDE PARTNERS

Zie artikel 7

hierna 'de deelnemers' genoemd

EXPERTEN

Zie artikel 7

hierna 'experten' genoemd

De Vlaamse overheid, de initiatiefnemers, de deelnemende partners en experts worden hierna samen 'de partijen' genoemd.

Artikel 2. Definities en specifieke bepalingen/overwegingen in deze Green Deal

2.1. In het kader van deze Green Deal worden volgende definities gehanteerd:

1. **Sportterrein:** het voor de betrokken sport bespeelbare gedeelte van buitensportdomeinen inclusief een beperkte zone daaromheen die voor het beoefenen van de sport nodig is, met name bestaande uit gras, kunstgras, halfverharding of kunststof; watersporten vallen niet binnen de scope van deze Green Deal.
2. **Sportdomein:** de ruimere afgebakende site in openlucht waarin sportterreinen gelegen zijn. Dit kan niet-sport specifieke ruimtes inhouden.
3. **Niet sport-specifieke ruimte:** oppervlakte op het sportdomein die niet gebruikt wordt voor sport zoals speelweide, groenzones, paden, parking, toeschouwertribunes, toegangszones,...
4. **Natuur** omvat volgens het Natuurdecreet de levende organismen, hun habitats, de ecosystemen waarvan zij deel uitmaken en de daarmee verbonden uit zichzelf functionerende ecologische processen, ongeacht of deze al dan niet voorkomen in aansluiting op menselijk handelen, met uitsluiting van de cultuurgewassen, de landbouwdieren en de huisdieren.
5. **Deelnemende partner:** een organisatie die in het kader van deze Green Deal directe actie onderneemt op vlak van ontwerp, aanleg, onderhoud of gebruik van sportdomeinen; en die de convenanttekst mee ondertekent. Deelnemende partners kunnen sportfederaties, sector- en beroepsorganisaties, Vlaamse overheidsinstanties, lokale, bovenlokale en provinciale overheden, private of andere sportterreinverantwoordelijken, aannemers, leveranciers, producenten, studie-, ontwerp- en ingenieursbureau's zijn. De Green Deal richt zich naar ontwerpers, aanleggers en actoren die instaan voor onderhoud en vertegenwoordigers van gebruikers.
6. **Expert:** een kennis- of onderzoeksinstelling of organisatie die expertise aanreikt ondersteunend voor deelnemende partners; en die de convenanttekst mee ondertekent.
7. **Doeners/Cases:** Sportclubs, beheerders van een sportcentrum, aannemers, dienstverleners, ... die op een sportdomein een initiatief nemen dat bijdraagt aan de Green Deal Sportdomeinen. Doeners ondertekenen de convenanttekst niet. Hun case kan vermeld worden in een overzicht van praktijken.
8. **Green Deal Sportdomeinen Trail:** een trail is een begeleidingstraject, waarin we vanuit de Green Deal minstens 5 piloot- of proefprojecten samenbrengen met elkaar en met experts. Tijdens de trail die ongeveer 6 à 8 maanden duurt zetten de deelnemende projecten concrete stappen in hun project (een nieuw sportdomein (projectdefinitie, ontwerp, ...), een nieuwe onderhouds- of beheersaanpak, afsprakenkader met gebruikers, toepassing technieken aanleg/onderhoud, ...) dit met ondersteuning van de initiatiefnemers, experts en andere deelnemende partners in ongeveer 3 à 5 groepsbijeenkomsten.

2.2. Met betrekking tot deze Green Deal worden volgende bepalingen en overwegingen in acht genomen:

BELEIDSKADERS & REGELGEVING

De Green Deal Sportdomeinen krijgt vorm in een beleidscontext waarin volgende **beleidskaders of regelgeving** bepalend zijn:

Vlaanderen Visie 2050

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de transversale beleidsnota 'Visie 2050, een langetermijnstrategie voor Vlaanderen' goed. De Vlaamse regering zet hiermee volop in op haar

toekomstvisie in 2050: een sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen dat welvaart en welzijn creëert op een slimme, innovatieve en duurzame manier, en waarin iedereen meetelt.

Deze ambitie Visie 2050 wil men realiseren binnen de ecologische grenzen van de planeet. In 2050 is zodoende de ruimte in Vlaanderen groenblauw dooraderd: een netwerk van groene (half)natuurlijke elementen en waterpartijen. Het natuurlijke kapitaal (biodiversiteit, land, lucht, water en bodem) van Vlaanderen is hersteld en beschermd. En de samenleving waardeert land, bodem en ondergrond net zoals de kwaliteit van lucht en water. Belangrijk daarbij is dat in 2050 Vlaanderen beschikt over een robuust watersysteem, dat in staat is om (klimaat)schokken op te vangen. Het beschermt de ecosystemen en biedt tegelijkertijd vele functies en diensten.

Een totaalbenadering van alle aspecten of systeembenadering van het sportdomeinen is dan ook het vertrekpunt voor de uitwerking van deze Green Deal: water, bodem, biodiversiteit, soorten gewassen en materialen, pesticidenreductie en bemesting, omgeving, ... worden integraal en in samenhang bekeken.

Sustainable Development Goals 2030

Deze Green Deal draagt bij aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN). In september 2015 werden de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen formeel aangenomen door de algemene vergadering van de VN met Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling. Gedurende 15 jaar moeten 17 SDGs, die gekoppeld worden aan 169 targets, een actieplan vormen om de mensheid te bevrijden van armoede en de planeet terug op de koers richting duurzaamheid te plaatsen. Deze doelen die één en ondeelbaar zijn reflecteren de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: het economische, het sociale en het ecologische aspect.

Onder Artikel 3 wordt de bijdrage aan de SDG's gespecificeerd.

EU Fit for 55

De EU streeft naar een 55% netto vermindering van uitstoot van broeikasgas in 2030 ten opzichte van het niveau van 1990 én tegen 2050 klimaatneutraal te zijn. Daarvoor heeft de Europese Commissie in juli 2021 het Fit for 55-pakket gepresenteerd. Hierin staan voorstellen om de CO₂-reductiedoelstelling voor 2030 te halen en daarnaast de weg te effenen om in 2050 het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te worden.

Globaal Sportinfrastructuurplan voor Vlaanderen

Sportinfrastructuur is een belangrijke peiler in de beleidsbrief sport 2019-2024. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Globaal Sportinfrastructuurplan voor Vlaanderen. Diverse instrumenten, zoals subsidies voor bovenlokale en topsportinfrastructuur, openstelling van schoolsportinfrastructuur, het mogelijk maken van groepsaankopen en ondersteuning met kennis en expertise van lokale besturen en private eigenaar, worden hiervoor ingezet.

De linken leggen met omgevingsbeleid en het pro-actief betrekken van de sportsector bij omgevingsbeslissingen en -processen zijn benoemde aandachtspunt hierbij.

Decreet duurzaam gebruik pesticiden

Het Decreet duurzaam gebruik pesticiden bepaalt dat pesticidegebruik moet worden vermeden om de volksgezondheid en het leefmilieu beter te beschermen. Deze regelgeving richt zich onder meer tot sportterreinbeheerders. Er is een afwijkingskader, met een specifiek toetsingskader voor sport met daarin onder meer verplichtingen omtrent rapportering van gebruik van pesticiden.

www.zonderisgezonder.be

Blue Deal

Met de Blue Deal kwam de Vlaamse regering vlak voor de zomer in 2020 met een plan om de strijd tegen droogte en waterschaarste structureel aan te pakken met grote investeringen. Via projecten en investeringen wordt ingezet op oa. extra moerassen en natte graslanden, de strijd tegen lekverliezen, de ontharding van onze steden, meer grootschalige infiltratie- en bufferbekkens, circulair watergebruik in landbouw en industrie, ... Met deze Blue Deal slaat Vlaanderen resoluut de weg in van minder verharding, meer vernatting en natuur én maximaal circulair watergebruik.

Natuurbeleid

Natuur en Bos ijvert voor betere bossen en natuur in Vlaanderen, want dit is belangrijk voor mens, dier en natuur. We moeten er dan ook zorgvuldig mee omspringen. Een goed beheerplan is daarom uiterst belangrijk. Want het beheer van bos en natuur moet zo georganiseerd worden dat de biodiversiteit alle kansen krijgt.

Sinds 28/10/2017 wordt voor het opmaken van nieuwe beheerplannen de regelgeving voor het nieuwe Natuurbeheerplan toegepast. Inverde organiseert verschillende opleidingen over de correcte opmaak van een natuurbeheerplan.

SPORTTERREINEN

Als aanleiding en bij het uitwerken van deze Green Deal werden volgende overwegingen meegenomen eigen aan sportterreinen en infrastructuur om te sporten:

- Er is een grote variatie in ondergrond van buitensportterreinen: natuurgras, kunstgras, kunstgras-watervelden, kunststof, gravel, zand, boomschors, dolomiet, asfalt, ... Deze variatie is vaak gekoppeld aan de specifieke eigenschappen relevant voor een bepaalde sporttak of soms het niveau waarop deze sport wordt beoefend. Op basis van de Sportinfrastructuurdatabank van Sport Vlaanderen spreken we over bijna 10.000 sportdomeinen met een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 17.500 ha.
- Ruimte(-uitbreiding) om te sporten blijft schaars en staat op diverse plaatsen onder druk. Zonder afbreuk te doen aan principes als multifunctioneel of gedeeld gebruik en integrale benadering van de omgeving als ecosysteem, zal in deze Green Deal Sportdomeinen vermindering van de ruimte voor sportterreinen geen optie zijn bij beleidskeuzes- of beslissingen.
- Er is ook een variatie in wie in staat voor het beheer van de sportdomeinen en wie eigenaar of verantwoordelijk is. Veel sportdomeinen worden beheerd door lokale besturen, maar in heel wat gevallen staan sportclubs zelf in voor het onderhoud (ev. met steun van het lokaal bestuur).
- Terreinbeheerders geven aan dat er een gebrek is aan kennis bij wie de budgetten moet vrijmaken of moet beslissen over onderhoud. En kennis ontbreekt over het uitwerken van een integraal beleid met zowel respect voor de sport- als duurzaamheidsdoelstellingen. Wat betreft pesticidenvrij beheer is er een gebrek aan werkbare alternatieven. Ook innovatie lijkt wat achter te lopen of toepassingen voor sport zijn moeilijk schaalbaar.
- Belangrijk uitgangspunt voor de aanpak is het betrekken van en versterken van de afstemming in de volledige keten van ontwerp, aanleg, onderhoud en gebruik van de sportdomeinen.

SAMENWERKEN IN EEN COMMUNITY

Een Green Deal heeft per definitie als doel samenwerking en vrijwillig initiatief vanuit het werkveld mogelijkheden te bieden en te versnellen. Een passende manier van werken en een gedeelde manier van werken tussen alle partijen is minstens even cruciaal als een gedeelde inhoudelijke focus.

Een Green Deal beoogt impact op lange termijn. Via gerichte interventies en acties zetten we in op hefbomen voor effecten (met indicatoren) op korte en middellange termijn, die bijdragen aan gewenste impact op lange

termijn. We gebruiken hiervoor een programmatheorie of theory of change als kader, omdat de Green Deal een transitieproject is dat een bepaalde gedeelde logica nodig heeft: 'als we dit en dat doen, beogen we deze en andere doelen'. Zo verhogen we de garantie dat onze acties en initiatieven op korte en middellange termijn impact hebben op langere termijn.

Cruciaal hierbij is het formuleren van een gedeelde ambitie, als de beoogde impact die door iedereen actief en betrokken wordt ingevuld. We zetten tijdens het proces in op de nodige voorwaarden die samenwerking kansrijker maken. Een gedeelde ambitie is daar één van, maar ook zicht op en respect voor de diverse belangen en het vormgeven van een gezamenlijk proces. De uitdaging in een setting waar op vrijwillige basis actoren iets collectief willen nastreven is om de 'what's in it for me?' te combineren met de 'what's in it for us?'. Dit doen we door een community te creëren, in te zetten op dialoog, concreet samen te 'doen' én het sportdomein in de ruime context en vanuit de hele betrokken keten (planning, aanleg, onderhoud, gebruik, ...) te bekijken.

We betrekken sectororganisaties, vertegenwoordigers van bepaalde actoren, ... (sportfederaties, vakorganisaties, steunpunten, ...) niet enkel als verdedigers van belangen van hun leden/achterban vandaag, maar bovenal in functie van innovatie en relevantie van hun leden/achterban in de toekomst. Bewuste aandacht voor de werking en mechanismen van sector- en ledenorganisaties is een succesfactor.

Deelnemers aan de Green Deal kunnen we niets 'opleggen' en zijn geen 'klant' van de Green Deal, we benaderen ze als 'lid' van een community en ondersteunen ze als trotse ambassadeurs met hun eigen actie en communicatie. Stap voor stap van 'like' tot co-creatie.

Artikel 3. Doel van deze Green Deal

Een Green Deal is een overeenkomst tussen de Vlaamse Overheid en de partners, en tussen de partners onderling, om samen groene initiatieven na te streven, samen obstakels aan te pakken en samen acties te ondernemen.

Het ultieme doel van de Green Deal Sportdomeinen formuleren we als een gedeelde ambitie. Een concrete, actiegerichte en motiverende ambitie die we gedeeld, samen met alle partijen willen realiseren.

GEDEELDE AMBITIE GREEN DEAL SPORTDOMEINEN

We gaan voor kwalitatieve, gezonde en klimaatbestendige buitensportdomeinen met positieve impact op natuur, gebruiker en omgeving.

We realiseren dit door oplossingsgerichte samenwerkingsverbanden in het werkveld en met overheden.

We benaderen buitensportdomeinen als een totaal (eco)systeem met iedereen betrokken bij ontwerp, aanleg, beheer en gebruik.

De samenhang en logica tussen de acties in deze Green Deal, doelstellingen en beoogde effecten of resultaten op korte en middellange termijn en de beoogde impact op lange termijn krijgt vorm in een programmatheorie of 'Theory of Change'. In dit artikel en artikel 6 wordt dit beschreven en in bijlage X is dit schematisch terug te vinden.

IMPACT LEGISLATUUROVERSCHRIJDEND

Met deze Green Deal streven we volgende impact na binnen een legislatuuroverschrijdend tijdspectief:

We dragen bij aan de realisatie van volgende SDG's **iconen toevoegen in opmaak**:

13 Klimaatactie

Er wordt actie ondernomen om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden. Zo worden maatregelen geïntegreerd inzake klimaatverandering in beleidslijnen, strategieën en planning. En wordt het bewustzijn en de menselijke en institutionele capaciteit met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering verbeterd.

3 Goede gezondheid en welzijn

Een goede gezondheid en het promoten welzijn voor alle leeftijden wordt verzekerd. Dit gebeurt o.a. door ziekte als gevolg van vervuiling van lucht, water en bodem te verminderen.

6 Schoon water en sanitair

De toegang en duurzaam beheer van water voor iedereen wordt verzekerd. Dit gebeurt door de waterkwaliteit te verbeteren door verontreiniging te beperken en recyclage en veilig hergebruik te verhogen. De efficiëntie van watergebruik wordt verhoogd om o.a. een antwoord te bieden op waterschaarste. Er wordt bijgedragen om de op water gebaseerde ecosystemen te beschermen en herstellen.

8 Eerlijk werk. Economische groei

Aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen wordt bevorderd. Er wordt tot meer economische productiviteit gekomen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren.

14 Leven in het water

Oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen worden behouden en er wordt duurzaam gebruik van gemaakt. Dit gebeurt door o.a. vervuiling van de zee te voorkomen en in aanzienlijke mate te verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land.

15 Leven op het land

Ecosystemen op het vastland worden beschermd, hersteld en bevorderd, bossen duurzaam beheerd, woestijnvorming bestreden, landdegradatie gestopt en teruggedraaid, en verlies aan biodiversiteit terugeroepen.

17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken

De implementatiemiddelen worden versterkt en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling gerevitaliseerd. Dit gebeurt o.a. door beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling te versterken. Door het Globaal Partnerschap voor duurzame ontwikkeling te versterken, aangevuld door partnerschappen met meerdere belanghebbenden (multi-stakeholderpartnerschappen) en kennis, expertise, technologie en financiële hulpmiddelen te mobiliseren en delen met het oog op het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. En doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen worden aangemoedigd en bevorderd, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.

4 THEMA'S WAAROP WE FOCUSSEN

We vertalen de beoogde bijdrage aan de SDG's concreet naar volgende 4 thema's waar we met de Green Deal Sportdomeinen impact op willen hebben:

Sportinfrastructuur	Bodem & Water	Biodiversiteit	Economische groei materialen/grondstoffen
<ul style="list-style-type: none">•Gezondheid en Welzijn•Gerichte middelen•Partnerschappen	<ul style="list-style-type: none">•Duurzaam en bewust•Hergebruik•Efficiënt•Pesticiden-reductie	<ul style="list-style-type: none">•Ecosystemen•Bevorderen	<ul style="list-style-type: none">•Duurzame groei•Innovatie - Ontwikkeling•Bewust en duurzaam gebruik

1 Sportinfrastructuur

Voldoende, kwaliteitsvolle en veilige sportinfrastructuur en ruimte om te sporten dragen bij aan een goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden. Implementatiemiddelen hiervoor worden versterkt en partnerschappen aangemoedigd.

2 Bodem en Water

Sportdomeinen maken deel uit van de omgeving en ecosystemen. Ten goede van de kwaliteit van sportdomeinen én via de inzet van sportdomeinen zelf beschermen, herstellen en bevorderen we duurzaam gebruik van ecosystemen door bewust bodemgebruik. Ook duurzaam waterbeheer willen we verzekeren, rekening houdend met diverse aspecten: de waterkwaliteit verbeteren (reductie pesticiden, microplastics ...), veilig hergebruik verhogen en de efficiëntie van watergebruik verbeteren.

3 Biodiversiteit

Sportdomeinen maken deel uit van een ruimere omgeving en ecosystemen; en kunnen een bepalende schakel zijn in groenblauwe netwerken. Via sportdomeinen dragen we bij aan het behoud van biodiversiteit door o.a. ecosysteem- en biodiversiteitswaarden te integreren in nationale en plaatselijke planning, ontwikkelingsprocessen, strategieën en plannen omtrent sportdomeinen.

4 Economische groei en materialen/grondstoffen gebruik

Sportbeoefening en, voor deze Green Deal in het bijzonder sportinfrastructuur is ook een economische activiteit. Ze moeten ingebed zijn in de bevordering van aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei. Diverse aspecten als tewerkstelling, diversificatie, technologische modernisatie en innovatie zijn hier ook van toepassing. Dit zowel op vlak van gebruikte materialen, technieken en grondstoffen.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN OP 3 JAAR

Binnen de opgestelde programmatheorie of 'Theory of Change' worden voorgaande 4 focusthema's waar we impact op willen hebben, vertaald naar volgende 4 strategische doelstellingen op midden lange termijn of 3 jaar.

Aangezien de concrete doelstellingen geformuleerd voor deze Green Deal gefocust zijn op kennisontwikkeling, zullen tijdens het eerste projectjaar indicatoren ontwikkeld of gekoppeld worden aan de strategische doelstellingen. Kennisontwikkeling is noodzakelijk om relevante indicatoren te kunnen

benoemen om het resultaat dat we beogen te monitoren en om een ambitieuze en realistische streefwaarde vast te leggen. De streefwaarden van indicatoren bij de strategische doelstellingen worden bekeken op Vlaams niveau. Waar nodig dient ook een nulmeting te gebeuren. De indicatoren kunnen echter ook lokaal of voor specifieke sportdomeinen ingezet worden in functie van monitoring.

De indicatoren en streefwaarden worden bij de jaarlijkse evaluatie van de Green Deal toegevoegd aan de convenanttekst.

Strategische Doelstelling 1

Er zijn meer kwalitatieve, gezonde en klimaatbestendige buitensportdomeinen met positieve impact op natuur, omgeving en gebruiker.

Overwogen indicatoren:

- Aantal en/of aantal m² sportdomein(en) waarop actie wordt ondernomen binnen de Green Deal Sportdomeinen
- ...

Strategische Doelstelling 2

Er is meer duurzaam en bewust bodemgebruik en duurzaam en efficiënt waterbeheer, incl. hergebruik, op sportdomeinen en in functie van de omgeving.

De beoogde indicatoren en streefwaarden bij deze doelstellingen hebben in eerste instantie betrekking op de sportdomeinen zelf, maar kunnen ook van toepassing zijn op de omgeving van het sportdomein. Voor de ontwikkeling of het selecteren van indicatoren en streefwaarden kijken we naar kennisuitwisseling en afstemming met verwante beleidsdomeinen en hun lopende beleidsinitiatieven. Het kan gaan om een specifieke toepassing van algemene doelstellingen voor sportdomeinen of een specifiek uitdiepen van een van de aspecten relevant voor sportdomeinen.

Overwogen indicatoren:

- Pesticidevrij beheer – Gebruik gewasbescherming
 - o Gerapporteerde actieve stof gebruikt voor onderhoud met als doelstelling vermindering
 - o Pesticidevrije sportdomeinen die als ambassadeur kunnen optreden
 - o Aantal bereikte terreinbeheerders bij kennisopbouwende activiteiten
 - o ...
- Water
 - o Waterkwaliteit
 - o Watergebruik, waterhergebruik, buffering, natuurlijke watercaptatie,
 - o Bijdrage aan Blue Deal
 - o ...
- Bodem
 - o Bodemkwaliteit o.a. in functie van het sportterrein
 - o Bodemsamenstelling o.a. in functie van het sportterrein
 - o Voorafgaande onderzoeken – studiewerk bij ontwerpen - realisaties
 - o ...

Strategische doelstelling 3

Sportdomeinen zijn meer biodivers en natuur-inclusief, zodat ze stapstenen worden naar of onderdeel van het groen-blauwe netwerk.

Overwogen indicatoren:

- Indicatoren die wijzen op de aanwezige biodiversiteit
- Aantal ingegrepen – initiatieven (acties stapelbaar op de functies van een sportdomein) in functie van biodiversiteit en natuur-inclusieve realisatie
- Inbedding van sportdomeinen in groen-blauwe netwerken of natuurweefselplannen
- ...

Strategische doelstelling 4

Het economische aandeel van duurzaam ontwerp, aanleg en onderhoud van sportdomeinen en de inzet van duurzame materialen, grondstoffen en werkwijzen is gegroeid.

Overwogen indicatoren:

- Aantal ontwerpen, werven, ... met toepassing van bepaalde aspecten die een duurzame aanpak aantonen
- Aantal sportdomeinen met toepassing van bepaalde duurzame werkwijzen en/of materialen en/of duurzame inzet van grondstoffen
- Zie eerder: indicatoren pesticidevrij beheer aangevuld met gebruik alternatieve methoden, werkwijzen, ...
- ...

CONCRETE DOELSTELLINGEN op 1 JAAR

Om voorgaande strategische doelstellingen te realiseren wordt in deze Green Deal ervoor geopteerd om concreet in te zetten op **kennis, motivatie en beleidsinitiatieven**. Via de acties in deze Green Deal kan er op korte termijn, van 1 jaar, invloed en effect gerealiseerd worden deze aspecten.

De geplande en ondernomen acties dragen daarom bij aan volgende concrete doelstellingen die elk gemeten en geëvalueerd worden.

Concrete doelstelling 1

Alle partijen betrokken bij ontwerp, aanleg, onderhoud en gebruik van sportdomeinen kunnen nieuwe kennis opdoen, zich vaardigheden eigen maken en leren deze toe te passen; en worden gestimuleerd in kennis-, materiaal- en werkwijzenontwikkeling

Indicatoren en streefwaarden:

- Tijdens de Green Deal worden in projectjaar 1 minstens 2 opleidingen (waarvan 1 omtrent pesticidevrij beheer) aangeboden aan alle deelnemers
- Tijdens de Green Deal wordt de uitbouw van de kennisplatformen van de initiatiefnemers gefaciliteerd via het aanreiken van kennis.

- Tijdens de Green Deal worden in projectjaar 1 minstens 2 Green Deal Sportdomein Trails, trajecten met pilootprojecten, opgezet. In elke Trail of traject worden minstens 5 piloot- en proefprojecten begeleid en ontwikkeld samen met experts.
- Tijdens de Green Deal worden in projectjaar 1 minstens 3 coachingsessies aangeboden aan sectororganisaties of partijen die zelf een traject met 5 pilootprojecten willen opzetten.
- Tijdens de Green Deal worden in projectjaar 1 minstens 2 checklisten en 2 tools / methodieken / werkwijzen ontwikkeld.

Indicatoren die gemonitord worden bij de acties van deelnemende partners en experts:

- Aantal deelnemers van de betrokken partijen aan de opleidingen
- Aantal keren dat informatie geraadpleegd werd
- Aantal pilootprojecten en -initiatieven van de partijen
- Aantal opleiding – workshops georganiseerd door deelnemende partners en experts
- Gebruik van aangereikte tools en instrumenten
- Aantal onderzoeks- of testprojecten (ev. gekoppeld met pilootprojecten)
- Aantal instrumenten ontwikkeld door deelnemende partners en experts
- ...

Concrete doelstelling 2

Met de Green Deal Sportdomeinen werken we aan een attitude-wijziging en stimuleren we de motivatie om de gedeelde ambitie te realiseren.

Indicatoren en streefwaarden:

- Tijdens de Green Deal in projectjaar 1 organiseren we minstens 3 inspiratiemomenten

Indicatoren die gemonitord worden bij de acties van deelnemende partners en experts:

- Aantal deelnemers van de betrokken partijen aan de inspiratiemomenten
- Aantal reacties op aangereikte informatie op social media omtrent de Green Deal Sportdomeinen
- Aantal inspiratiemomenten of -initiatieven van alle partijen
- ...

Concrete doelstelling 3

Binnen de Green Deal Sportdomeinen ondersteunen we de ontwikkeling van nieuwe beleidsinitiatieven of de koppeling van bestaande beleidsinitiatieven aan de Green Deal Sportdomeinen

Indicatoren en streefwaarden:

- Tijdens de Green Deal in projectjaar 1 verzamelen en delen we informatie over bestaande beleidsinitiatieven (subsidies, ondersteuningsaanbod, ...) en koppelen we dit met de doelstellingen van de Green Deal Sportdomeinen. We ontsluiten deze informatie door het faciliteren van de kennisplatformen van alle partijen en in eerste instantie de initiatiefnemers.
- Tijdens de Green Deal in projectjaar 1 organiseren we minstens 4 stuurgroepbijeenkomsten met de initiatiefnemers waar de afstemming van beleidsinitiatieven in de beleidsdomeinen van de initiatiefnemers en verwante domeinen onderwerp van bespreking is.

Indicatoren die gemonitord worden bij de acties van deelnemende partners en experts

- Aantal beleidsinitiatieven met aandacht voor de thema's van deze Green Deal
- Aantal beleidsinitiatieven gekoppeld aan de thema's van deze Green Deal
- ...

Artikel 4. Tijdsduur van deze Green Deal

De Green Deal heeft een verwachte looptijd van 3 jaar tot eind 2024. Jaarlijks wordt een evaluatie voorzien en bijhorende update van de convenanttekst (indicatoren strategische doelstellingen en concrete doelstellingen). De eerste tussentijdse jaarlijkse evaluatie is voorzien midden 2022.

Artikel 5. Niet-afdwingbaarheid van de Green Deal als inspanningsverbintenis

De Green Deal is een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis tussen de partijen die het document ondertekenen.

De partijen komen bovendien overeen dat de afspraken opgenomen in de Green Deal niet in rechte afdwingbaar zijn.

De partijen engageren zich ertoe om, met wederzijds respect, gedurende de termijn van de Green Deal, samen te werken aan de succesvolle uitvoering van de Green Deal.

Artikel 6. Acties

INITIATIEFNEMERS

De initiatiefnemers van deze Green Deal nemen volgende acties:

- Green Deal Sportdomeinen opstarten (convenanttekst, deelnemers, ...) en uitbouwen
- Opleidingen/infosessies en kennisdeling organiseren en faciliteren. Inventariseren beschikbare kennis en instrumenten
- Opzetten en coachen Green Deal Sportdomein Trails met piloot- en proefprojecten
- Ontwikkeling van tools en kennis vormgeven en faciliteren
- Sensibiliseren van attitudeverandering en motiveren
- Stimuleren en inspireren van beleidsontwikkeling
- Monitoring en rapportering van het project

DEELNEMENDE PARTNERS

De deelnemende partners van deze Green Deal ondernemen acties passende in 1 van de 3 mogelijke levels waarop zij kunnen deelnemen aan deze Green Deal.

Level 1 als SUPPORTER (LIKE)

- Op dit level bieden we inspiratie en algemene content aan de deelnemende partner, die verwacht wordt deze te **communiceren naar zijn achterban, klanten of eigen doelpubliek**.
- Er is aanwezigheid van **minstens 1 deelnemer op minstens 3 inspiratiesessies**.
- De aangereikte **informatie of vragen naar informatie worden gedeeld**.
- Op dit level is er betrokkenheid op minstens 1 thema (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit minstens 1 rol in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik)

Level 2 als DELER (SHARE)

- Op dit level bieden we dialoog en krijgt de deelnemende partner kennis op maat van zijn doelpubliek, achterban of klanten aangereikt. Er wordt verwacht dat de deelnemende partner deze kennis aangepast en afgestemd deelt.
- Er is aanwezigheid van **minstens 1 deelnemer op minstens 3 inspiratiesessies**.
- Er wordt **bij minstens 1 eigen initiatief of event inhoud vanuit de Green Deal ingebracht of in minstens 1 eigen initiatief of actie kennis vanuit de Green Deal toegepast**. Een 'DELER' kan als een van de pilootprojecten van een 'CO-CREATOR' ook deelnemen aan een van de Green Deal Trails.
- De **eigen beschikbare kennis wordt actief gedeeld** binnen de Green Deal en het eigen netwerk wordt aangesproken. Er wordt meegedacht bij de ontwikkeling van indicatoren.
- De achterban / doelpubliek of klanten worden gestimuleerd om hun cases ('doeners') te delen.
- Op dit level is er betrokkenheid op minstens 2 thema's (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit minstens 2 rollen (interactie met een andere rol dan de eigen) in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik).

Level 3 als CO-CREATOR (CO-CREATE)

- Op dit level bieden we ondersteuning en kennis aan de deelnemende partners, die hiermee aan de slag gaan met het oog op ontwikkeling van nieuwe kennis, werkwijzen of toepassingen.
- Er is aanwezigheid van **minstens 1 deelnemer op minstens 3 inspiratiesessies**.
- Op dit level wordt **verwacht deel te nemen aan 1 van de Green Deal Trails samen met het aanreiken van 4 à 5 pilootprojecten** uit de eigen achterban, doelpubliek of klanten.
- Er wordt **minstens 1 nieuwe tool, werkwijze of kennisdocument ontwikkeld** of een specifieke opleiding vormgegeven of een project opgezet of een event volledige gewijd aan de Green Deal.
- Er wordt minstens 1 indicator ontwikkeld en opgevolgd.
- Op dit level is er betrokkenheid op meer dan 2 thema's (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit meer dan 2 rollen (interactie met een andere rol dan de eigen) in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik).

EXPERTEN

De experts van deze Green Deal ondernemen acties passende in 1 van de 3 mogelijke levels waarop zij kunnen deelnemen aan deze Green Deal.

Level 1 als SUPPORTER (LIKE)

- Op dit level **biedt de expert pro-actief zijn beschikbare kennisdocumenten en informatie aan** de Green Deal aan.
- De expert krijgt op dit level **een communicatiekanaal voor zijn expertise** in samenspraak met de stuurgroep.
- Op dit level is er betrokkenheid op minstens 1 thema (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit minstens 1 rol in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik).

Level 2 als DELER (SHARE)

- Op dit level **past de expert zijn beschikbare kennis, informatie of methodieken aan aan de setting van sportdomeinen** en dit op basis van zijn parate kennis en expertise.
- De expert wordt verwacht op **minstens 1 bijeenkomst van de Green Deal zijn expertise actief te komen delen**.
- De expert wordt verwacht om pro-actief zijn/haar eigen netwerk aan te spreken in functie van onderzoeksprojecten of proefprojecten.

- De expert krijgt op dit level **een platform voor valorisatie**, kennisdeling en dialoog omtrent de eigen expertise.
- Op dit level is er betrokkenheid op minstens 2 thema's (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit minstens 2 rollen (interactie met een andere rol dan de eigen) in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik).

Level 3 als CO-CREATOR (CO-CREATE)

- Op dit level **ontwikkelt de expert minstens 1 nieuwe tool, kennisdocument, opleiding, specifiek onderzoeksproject, methodiek of werkwijze relevant en specifiek ontwikkeld** voor de doelstellingen van de Green Deal Sportdomeinen.
- De expert wordt verwacht om **regelmatig deel te nemen aan 1 van de Green Deal Trails** via de inbreng van zijn/haar expertise en/of het aanreiken van **4 à 5 proefsettings** en/of het onderzoeken van **4 à 5 pilootprojecten** die deelnemen aan de Green Deal Trail.
- De expert krijgt op dit level **ondersteuning en praktijken aangereikt met het oog op nieuwe kennisontwikkeling** vanuit de eigen werking.
- Op dit level is er betrokkenheid op meer dan 2 thema's (sportinfrastructuur – water & bodem – biodiversiteit – economie & materialen/grondstoffen) en vanuit meer dan 2 rollen (interactie met een andere rol dan de eigen) in de keten (ontwerp – aanleg – onderhoud – gebruik).

Artikel 7. Opsomming partijen (met het engagementslevel van elke partij)

Elke deelnemende partij en expert in de levels deler en co-creator wordt gevraagd om de concrete invulling van het gekozen level te beschrijven via een eenvoudige actiefiche van 1 A4 binnen de 3 maanden na ondertekening van de Green Deal.

Jaarlijks kunnen deelnemende partners en experten hun engagementslevel aanpassen.

DEELNEMENDE PARTNERS

1. <partij 1>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>; Partij 1 neemt deel als ... op level ...
2. <partij 2>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>; Partij 2 neemt deel als ... op level ...
3. <partij 3>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>; Partij 3 neemt deel als ... op level ...
4. ...

hierna 'de deelnemende partners' genoemd

EXPERTEN

1. <partij 1>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>; Partij 1 neemt deel als ... op level ...
2. <partij 2>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>; Partij 2 neemt deel als ... op level ...
3. <partij 3>, vertegenwoordigd door <chr. of mevr.> in zijn/haar functie van <xx>; hierna te noemen als <xx>;

hierna 'de experten' genoemd

Artikel 8. Stuur- en werkgroepen en projectcoördinatie

Een stuurgroep, met een vertegenwoordiging van elke initiatiefnemer zorgt voor de opvolging van de Green Deal.

Als nodig kan de stuurgroep worden aangevuld met relevante derden, deelnemende partners of experts, die als waarnemer kunnen deelnemen.

De Vlaamse overheid zal in de stuurgroep op zijn minst vertegenwoordigd worden door de projectfacilitator van de Vlaamse Overheid, in casu een afgevaardigde van het Departement Omgeving.

Waar nodig zullen thema- of actiegerichte werkgroepen worden opgericht, die aan de stuurgroep zullen rapporteren. Hierbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige expertise binnen de deelnemende partijen.

De stuurgroep is verantwoordelijk voor de opvolging en de bewaking van de uitvoering van de Green Deal, de beoordeling van de toetreding en uitreding van partijen in de Green Deal, de jaarlijkse verslaggeving aan het Green Deal loket, het opleveren van een eindrapportage,

De stuurgroep kan een projectcoördinator aanstellen voor een deel of de gehele looptijd van de Green Deal.¹

Artikel 9. Informatie-uitwisseling tussen partijen, openbaarheid van Green Deal en gebruik resultaten Green Deal

Partijen verklaren dat zij alle nodige en nuttige informatie aan elkaar zullen overmaken, zodanig dat alle betrokkenen steeds over voldoende en up to date informatie beschikken. Enkel daar waar van toepassing en mits aangegeven door de informatieverstrekker kan de vertrouwelijkheid van gegevens worden ingeroepen. Deze vertrouwelijkheid staat echter nooit de werking en de communicatie van de Green Deal in de weg.

De Green Deal kan in communicatie worden aangehaald als de Green Deal 011. Sportdomeinen. Na het afsluiten van de Green Deal zal deze openbaar worden gemaakt. Dit o.a. via de website van het departement Omgeving. Deze actieve openbaarheid van bestuur maakt dat anderen kennis ervan kunnen nemen waardoor de navolging van de gemaakte afspraken wordt bevorderd.

De Green Deal doet ten aanzien van de partners geen rechten ontstaan op het vlak van auteursrechten en intellectuele eigendom. In principe zijn de resultaten dus publiek goed en kunnen de resultaten van een Green Deal vrij gebruikt worden door anderen of in andere projecten, waardoor het effect ervan vergroot en verruimd wordt zonder extra ondersteuning van de overheid.

Aan partijen wordt gevraagd om, in elke communicatie over de Green Deal, verspreid via woord, beeld, website, brochure en eventueel andere of aanvullende communicatiemiddelen, enerzijds het Vlaamse logo van de Green Deal te gebruiken en anderzijds kunnen de initiatiefnemers een eigen projectgebonden Green Deal logo ontwikkelen om een veelvoud van logo's in de communicatie te vermijden.

Communicatie op social media zoals Twitter, Facebook en LinkedIn behoort tot de mogelijkheden. Om een maximale Vlaamse herkenning te krijgen, wordt voorgesteld om gebruik te maken van de hashtag #greendealsvlaanderen. Deze komt idealiter telkens bij de communicatieboodschappen te staan.

Hierbij engageren de partners zich om minstens de volgende niet-limitatieve bepalingen te vervullen:

¹ Op het moment van ondertekening van deze Green Deal is IDEA Consult i.s.m. Corridor Natuurstudiebureau aangesteld om de rol van projectcoördinator op te nemen.

1° in brochures krijgt het logo van de Vlaamse overheid en de verwijzing naar de Green Deal of een gelijkwaardige alternatieve vermelding in de tekst voldoende zichtbaarheid;

2° bij elk evenement met betrekking tot de Green Deal wordt de Vlaamse overheid voldoende zichtbaarheid gegeven. De organisatoren van het evenement zorgen er tevens voor dat het logo van de Vlaamse overheid bij een presentatie en in mogelijke filmpjes die betrekking hebben op het project, aan het begin en het einde getoond wordt;

3° in een tv-spot of radiospot met betrekking tot de Green Deal krijgt het logo van de Vlaamse overheid voldoende zichtbaarheid;

4° op affiches m.b.t. de Green Deal krijgt de Vlaamse overheid de nodige zichtbaarheid. Het logo van de Vlaamse overheid krijgt een gelijkwaardige plaats ten opzichte van eventuele andere, al dan niet commerciële partners;

5° op een website van de Green Deal staat het logo van de Vlaamse overheid duidelijk zichtbaar op de homepage van de website (boven de vouwlijn);

6° omgekeerd, zal de Vlaamse overheid zelf in haar eigen relevante publicaties en communicatie verwijzen naar deze Green Deal.

Artikel 10. Evaluatie Green Deal

De uitvoering van de Green Deal zal via de stuurgroep van nabij worden opgevolgd. Er zal minstens jaarlijks door de stuurgroep een schriftelijke (generieke) evaluatie en stand van zaken worden opgemaakt. Hierbij dient o.a. een antwoord gegeven te worden over de mate waarin de doelstelling van de Green Deal reeds is gerealiseerd, hoe de bijdrage van de Green Deal m.b.t. duurzaamheid en economie gemeten wordt. Bij de afloop van de Green Deal zal door de stuurgroep een eindrapport worden opgemaakt.

De evaluatie van de Green Deal gebeurt aan de hand van de indicatoren en de strategische en concrete doelstellingen binnen de opgemaakte programmatheorie of theory of change.

Artikel 11. Wijzigingen aan de inhoud

Elke partij kan aan de andere partijen verzoeken om de Green Deal te wijzigen. Dit door middel van een schrijven gericht aan de stuurgroep van de Green Deal.

Partijen zullen na het ontvangen van het verzoek binnen een termijn van 6 weken in overleg treden.

Enkel mits schriftelijk akkoord van de stuurgroep wordt deze voorgestelde wijziging goedgekeurd. De wijziging en het schriftelijk akkoord zullen als bijlagen aan de Green Deal worden toegevoegd en maken er een integraal deel van uit.

Artikel 12. In- en uittreding partijen Green Deal

Er kunnen steeds nieuwe partijen toetreden tot de Green Deal. Een nieuwe partij zal daarvoor schriftelijk een verzoek overmaken aan de stuurgroep. De engagementen van deze nieuwe partij worden hierbij duidelijk omschreven. Na schriftelijk goedkeuring van de aanvraag door de stuurgroep, maakt de partij officieel deel uit van de Green Deal waardoor voor die partij ook alle rechten en engagementen verbonden aan de Green Deal van toepassing zijn vanaf de datum van de schriftelijke goedkeuring van de aanvraag.

De aanvraag en goedkeuring zullen als bijlage aan de Green Deal worden toegevoegd.

Elke partij van de Green Deal kan te allen tijde en met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden door middel van een aangetekend schrijven aan de voorzitter van de stuurgroep, uittreden uit de Green Deal.

Artikel 13. Ontbinding van de Green Deal

Mocht de uitvoering van de Green Deal onmogelijk worden, dan kan de stuurgroep beslissen de Green Deal voortijdig te ontbinden.

Artikel 14. Overzicht namen met handtekeningen van alle partijen

Namens <partij 1>	Namens <partij 2>	Namens <partij 3>	Namens <partij 4>
Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.
Namens <partij 1>	Namens <partij 2>	Namens <partij 3>	Namens <partij 4>
Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.	Dhr./Mvr.

Het origineel van de getekende Green Deal zal gedurende de looptijd door het departement Omgeving worden bewaard. Iedere partij zal één door het departement Omgeving voor eensluidend verklaarde kopie van de Green Deal ontvangen.

Artikel 15. Datum inwerkingtreding

Deze Green Deal treedt in werking vanaf de dag na de ondertekening ervan door de laatste partij. De in de Green Deal opgenomen timing en planning dienen steeds ten opzichte van deze begindatum berekend te worden.

